

VID  
EN  
OM

# FEEDBACK PÅ SKRIFTLIGHED I DANSKUNDER- VISNINGEN

Udviklingsredskab



BØRNE- OG  
UNDERVISNINGSMINISTERIET

# Indhold

## 3 Feedback på skriftlighed i danskundervisningen



### 5 1. Forankring i ledelsen

### 6 2. Afdækning af eksisterende praksis

### 7 3. Valg af indsatsområde og fastsættelse af mål

### 8 4. Intervention

### 9 5. Fælles didaktisk analyse

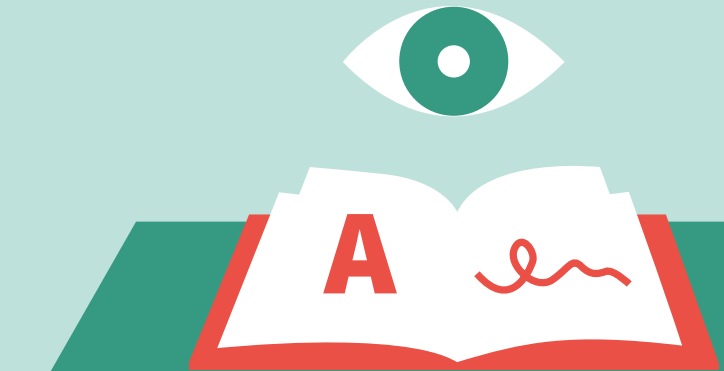
Viden Om feedback Udviklingsredskab

© 2019 Børne- og  
Undervisningsministeriet, Deloitte  
og Professionshøjskolen Absalon  
Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: AFTER NOON  
Illustrationer: AFTER NOON  
Publikationen er kun udgivet  
i elektronisk form på [www.emu.dk](http://www.emu.dk)

# FEEDBACK PÅ SKRIFTLIGHED I DANSKUNDERVISNINGEN

Udviklingsredskab



## Kære ledelse

Dette udviklingsredskab guider jer igennem et udviklingsforløb om feedback. Udviklingsredskabet er en del af en samlet Viden Om feedback, der også indeholder to vidensnotater til hhv. grundskolen og ungdomsuddannelserne samt en række didaktiske redskaber til lærere (folderen *Ideer til praksis*). Sammen med vidensnotatet og de didaktiske redskaber hjælper udviklingsredskabet ledelsen med at facilitere udvikling af dansklærernes pædagogiske praksis med feedbackgivning på skriftligt arbejde.

Udviklingsredskabet rammesætter en systematisk drøftelse af, hvordan feedback kan bruges formativt og læringsfremmende i undervisningen i skriftlig fremstilling: Hvorfor gør I, som I gør? Hvilke elementer af den nuværende praksis ønsker I at udvikle?

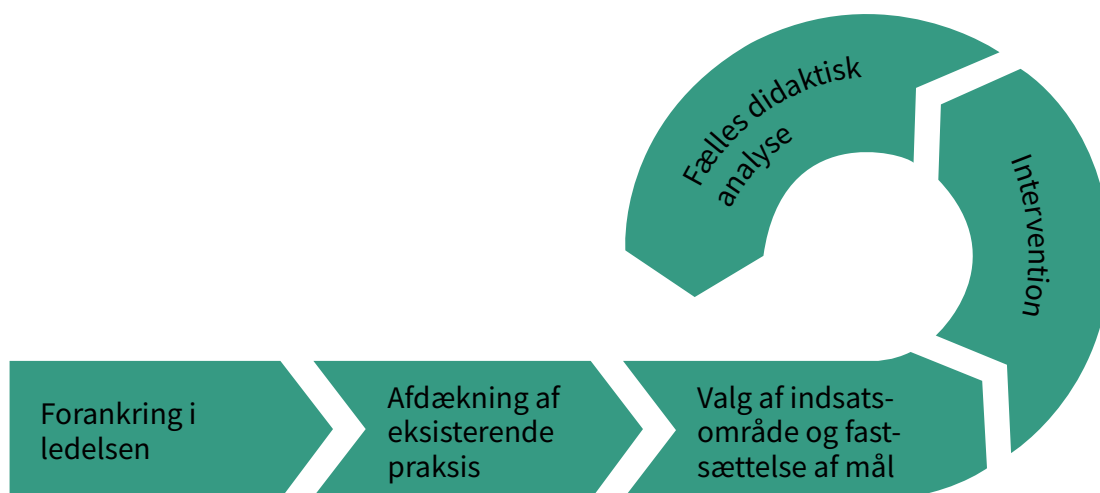
Afsættet for redskabet er de forskningsbaserede vidensnotater om feedback, der indgår i denne Viden Om-pakke. Vi ved i dag, at feedback har stor effekt på elevernes faglige udvikling og dermed på skolernes løfteevne. Og for at understøtte elevernes faglige udvikling bør feedback gives på et hensigtsmæssigt tidspunkt og med et konkret fokus.

## Redskabet er bygget op om fem faser

Udviklingsredskabet guider jer til, hvordan I kan understøtte og facilitere et interventionsforløb for dansklærere. De fem faser omfatter:

1. Forankring i ledelsen
2. Afdækning af eksisterende praksis
3. Valg af indsatsområde og fastsættelse af mål
4. Intervention
5. Fælles didaktisk analyse

Ved hjælp af faserne og arbejds spørgsmålene kommer I rundt om de væsentligste aspekter af jeres feedbackpraksis.



## Redskabets fem faser

### 1. Forankring i ledelsen

Udviklingsredskabet indeholder et værktøj til ledelsen til analyse, målsætning og facilitering af det strategiske arbejde med udvikling af feedback.

### 2. Afdækning af eksisterende praksis

Udviklingsredskabet indeholder et printbart skema med hjælpespørgsmål til at understøtte gruppens arbejde med at afdække eksisterende praksis.

### 3. Identifikation af indsatsområde og fastsættelse af mål

Udviklingsredskabet indeholder et design, der understøtter gruppens udvælgelse af indsatsområde og mål for afprøvningen i klassen.

### 4. Intervention

Udviklingsredskabet understøtter praksisudvikling med supervision og subvision.

### 5. Fælles didaktisk analyse

Udviklingsredskabet understøtter den fælles bearbejdning og analyse af afprøvningen i praksis. Materialet fokuserer på den videre udvikling af nye mål og flere gennemløb af den iterative proces.

# 1. Forankring i ledelsen



Forskning (Robinson 2015<sup>1</sup>) viser, at udvikling på skoler skal understøttes af ledelsen, hvis udviklingsarbejdet for alvor skal forankres og have effekt på elevernes læring. Det optimale er derfor, at initiativ til og igangsætning af udviklingsforløb om feedback kommer fra den øverste ledelse, selvom selve forløbet ledes af eksempelvis en afdelingsleder, en faggruppeleder eller en læsevejleder.

Dette udviklingsredskab understøtter en sådan proces, hvor lærerteams samarbejder om at udvikle egen feedback-praksis.

## Forslag til arbejdsproces:

- Ledelsen holder oplæg om vidensnotatets anbefalinger (til hhv. grundskolen og ungdomsuddannelser)
- Der planlægges 3-5 gruppemøder
- Ledelsen holder snor i processen
- Ledelsen følger op på implementeringen efter et halvt år

Det er vigtigt, at der er god tid til intervention mellem hvert gruppemøde, således at lærerne får god mulighed for at afprøve og undersøge nye feedbacktiltag.

<sup>1</sup> Robinson, V. (2015). Elevcentreret skoleledelse. København: Dafolo.

## 2. Afdækning af eksisterende praksis



Når ledelsen har igangsat udviklingsarbejdet, er det vigtigt, at den enkelte lærer får mulighed for at beskrive sin egen praksis. Det sker i denne fase, hvor man kan anvende skemaet til højre. Det kan bl.a. bruges til at beskrive en god feedback-situation, man har oplevet i egen klasse. Skemaet kan bruges alene, i par eller små grupper.

Der ligger et stort didaktisk potentiale i at delagtiggøre diskussionerne i forbindelse med afdækningen med andre i teamet, årgangsteamet eller afdeling. Det kan gøres ved en opsamling i plenum. På samme måde er det godt at samle og skriftliggøre afdækningen, således at lærerteamet i processen kan vende tilbage og se udviklingen.

### Skema til afdækning af eksisterende feedback-praksis

Beskriv en god feedback-situation, du har oplevet i din klasse.	
Hvordan plejer du at gribe feedback an i din undervisning?	
Giv eksempler på, hvordan du taler med eleven om tekstens makroniveau (fx formål, genre, modtager, situation)	
Beskriv, hvilke organiseringer af feedback, du anvender. Du kan læse om de fem organiseringer i de didaktiske redskaber, <i>Ideer til praksis</i> , som er en del af Viden Om-pakken:	
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Programsat feedback</li> <li>2. Konsultationsfeedback</li> <li>3. Opsøgende feedback</li> <li>4. Stilladseret elev-elev-feedback</li> </ol>	

## 3. Valg af indsatsområde og fastsættelse af mål



Når lærerne har foretaget en afdækning af deres nuværende praksis, er det vigtigt, at afdækningen bruges til at udarbejde en analyse. Analysen skal føre til, at lærerne kan vælge et indsatsområde for den efterfølgende intervention.

### 1.

**Tag afsæt i lærernes afdækning og diskussioner af nuværende praksis, og brug disse hjælpespørgsmål:**

- Hvad hæfter I jer særligt ved i jeres beskrivelser?
- Hvilke tendenser ser I i jeres beskrivelser?
- Hvilke muligheder, styrker og udfordringer ser I i jeres praksis?

### 2.

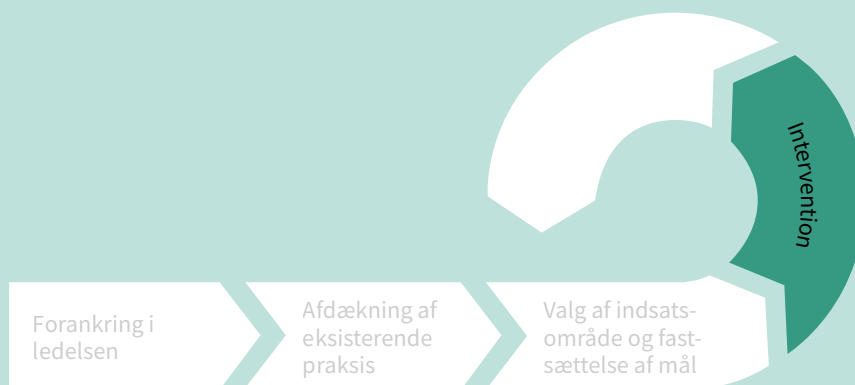
**Næste skridt er at søge inspiration i vidensnotaterne og de didaktiske redskaber i Viden Om-pakkens *Ideer til praksis*. Diskuter jeres behov og vælg et indsatsområde. I diskussionen kan I fx have fokus på disse indsatsområder:**

- At give feedback undervejs i skriveprocessen
- At give konkret feedback på tekstens makroniveau
- Brug af forskellige former for feedbackorganisering
- Øvelse af lærerens feedback-mind-set



Udvælg en af anbefalingerne fra vidensnotaterne som fælles indsatsområde for hele gruppen, og brug en eller flere af modellerne fra Viden Om-pakkens *Ideer til praksis* til understøttelse.

## 4. Intervention



På baggrund af det fælles indsatsområde kan der igangsættes en intervention i form af supervision og subvision, som foregår i den almindelige undervisning. Interventionsfasen kan fx vare 3-4 uger, hvor de deltagende lærere fokuserer på det aftalte feedback-indsatsområde. Ledelsen organiserer interventionen (observation og sparring i form af supervision og subvision) og sætter de rette personer sammen, fordi den observerende lærer skal frigøres fra anden undervisning, mens der observeres.

### Supervision

Ved supervision er der fokus på udvikling af den observerede lærer. Observatøren skal fokusere på indsatsområdet, således at observationen ikke bliver en vurdering af læreren.

### Subvision

Ved subvision er det primært observatøren, der udvikler sig. Ved at kigge på en lærer, som er kompetent inden for det valgte fælles indsatsområde, reflekterer observatøren over egen praksis.

Umiddelbart efter observationen afsættes 15 minutter til en opfølgende samtale mellem den observerede lærer og observatøren. Samtalen skal fokusere på det valgte fælles indsatsområde.

Det er vigtigt, at lærerne har medejerskab af den valgte observationsform. Lærerne udarbejder en fælles, enkel observationsguide, der passer til det valgte fælles indsatsområde.

### Eksempel på observationsguide til indsatsområdet feedbackorganisering

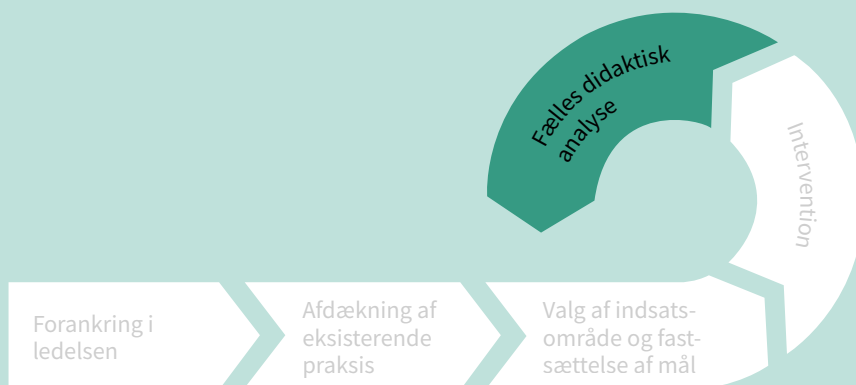
Lærerne i gruppen ønsker her at afdække, hvem og hvor mange elever, der har gavn af den valgte organisering af feedback, her hhv. opøgende og konsultationsfeedback (læs mere om organiseringer af feedback i Viden Om-pakkens didaktiske redskaber.

**Elevernes navne**      **Læreren henvender sig til eleven**

Sofie	II	I
Emilie		III
Malte	III	
Osv.		



## 5. Fælles didaktisk analyse



Efter interventionen følges der op i fællesskab. Det sker på et gruppemøde, hvor hele gruppen udveksler erfaringer og refleksioner over det valgte fælles indsatsområde fra vidensnotaternes anbefalinger. Gruppen kan fx følge nedenstående mødestruktur, der sikrer, at alle deltagere kommer ligeværdigt i spil.

### 1.

#### Erfaringsudveksling med udgangspunkt i indsatsområdet

- Observatøren interviewer den observerede lærer om dennes erfaringer med og refleksioner over feedback-givning siden sidste gruppemøde. Fokus er på det valgte fælles indsatsområde. Den resterende del af gruppen lytter uden at tale med.
- Efterfølgende reflekterer den resterende del af gruppen over interviewet; observatøren og den observerede lærer lytter uden at tale med.
- Hele gruppen formulerer mindst én ny idé eller handlemulighed.

Processen gentages med alle deltagere.

### 2.

#### Hjælpe spørgsmål til planlægning af næste intervention:

- Hvad er der sket med vores feedback på elevtekster siden første gruppemøde?
- Hvilke elementer af vores feedback-praksis er vigtige for os at videreføre i danskundervisningen?
- Hvilke elementer af vores feedback-praksis kan med fordel fortsat udvikles?



Det anbefales at gennemløbe interventionen flere gange, så at den nye feedback-praksis bliver godt forankret i skolens læringskultur. Der kan vælges et nyt indsatsområde, eller samme indsatsområde kan gennemløbes igen, hvilket ofte giver et stort udbytte.

## Du står med en del af en samlet videnspakke

Dette materiale indgår i en videnspakke, der indeholder en række forskellige produkter, som alle er lavet til at styrke det vidensbaserede arbejde med feedback på skriftlighed i danskundervisningen.



**Ideer til praksis**  
Indeholder ideer og didaktiske redskaber, der kan bidrage til at omsætte vidensnotatets pointer til praksis.



**Vidensnotat**  
Baserer sig på en systematisk vidensopsamling om feedback på skriftlighed i danskundervisningen.



**Plakat**  
Visualiserer vidensnotatets vigtigste pointer og kan hænges op, fx på lærerværelset.

**Udviklingsredskab**  
Udspringer af pointer fra vidensnotatet og lægger op til, at I igangsætter en systematisk refleksions- og udviklingsproces i jeres team.



Viden Om feedback Udviklingsredskab

© 2019 Børne- og Undervisningsministeriet, Deloitte og Professionshøjskolen Absalon  
Citater med kildeangivelse er tilladt

Design: AFTER NOON  
Illustrationer: AFTER NOON  
Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på [www.emu.dk](http://www.emu.dk)